

Robert Vannoy , Wyjście na wygnanie, wykład 2A

Data zakończenia wyjścia z Egiptu, ucisk Izraelitów, zarazy w Egipcie

Recenzja

1. Wj 1-11, Wyzwolenie z Egiptu

B. Problem daty Wyjścia

Omawialiśmy Księgę Wyjścia 1-11, „Wyzwolenie z Egiptu”, a byliśmy pod literą B w zarysie twojego wykładu „Tło historyczne” lub „Problem daty wyjścia z Egiptu”. Data XVIII dynastii nazywana jest wczesną datą wyjścia z Egiptu, około 1446 pne; Data dziewiętnastej dynastii jest nazywana późną datą wyjścia z Egiptu, około 1250 rpne. Przyjrzelśmy się niektórym głównym argumentom, które początkowo wysunięto na późną datę. Myślę, że zdecydowanie najsilniejszym argumentem jest ten pierwszy. W Księdze Wyjścia 1:11 czytamy, że Izraelici byli zmuszani do pracy przy budowie tych miast-spichlerzy dla faraona. Faraon oczywiście nie jest nazwany, to część problemu. Ale miastami-sklepami były Pitom i Ramzes. Oczywiście Ramzes był faraonem XIX dynastii. Omówiliśmy więc dodatkowe argumenty, które były mniej mocne, ponieważ były to głównie argumenty z milczenia lub wnioskowania.

Drugim argumentem były badania archeologiczne Trans-Jordanii przeprowadzone przez Nelsona Gluecka . Martwił się, że w Trans-Jordanii, czyli na obszarach Moabu i Edomu, nie było osiadłej populacji przez pięć wieków przed 1300 rokiem. Więc gdybyś miał wczesną datę wyjścia z Egiptu, nie byłoby była jakakolwiek osiedlona ludność w Moabie. Jednak czytałeś w Księdze Liczb, że Moabici wyszli i zmusili Izraelitów do okrażenia. Mieli pola i winnice, co brzmi jak osiadła ludność w czasie Exodusu i podboju.

Trzeci argument opierał się na stopniu zniszczenia niektórych miast kananejskich, o których mowa w Księdze Jozuego jako zdobytych przez Jozuego w czasie podboju. Te poziomy zniszczeń przypadły na lata 1250-1200 pne, czyli koniec tak zwanej późnej epoki brązu. Teraz oczywiście pojawia się pytanie, kto był agentem zniszczenia? Czy byli to Izraelici w czasie podboju? To przypuszczenie – mogło tak być, ale nie jest to bynajmniej pewne. Ale to jeden z argumentów przemawiających za późną datą – te

poziomy zniszczenia pod koniec późnej epoki brązu.

Czwarty argument jest argumentem z ciszy. W Księdze Sędziów nie ma wzmianki o kampaniach palestyńskich faraonów Setiego i Ramzesa. Wiemy, że Seti i Ramzes maszerowali ze swoimi armiami przez ziemię Kanaan. Gdyby podbój miał miejsce w XV wieku, byłbyś w okresie Sędziów w czasach Setiego i Ramzesa. Dlaczego jest wzmianka o innych uciskających ludach, ale absolutnie nie ma wzmianki o Egipcjanach?

W takim razie ostatnia rzecz, o której wspomniałem, tak naprawdę nie jest argumentem za późną datą, ale wyznacza koniec późnej daty, z tak zwanej inskrypcji Merenptah, w której wspomina o Izraelu. Czasami nazywa się to stelą Izraela lub stelą Merenptaha. Można go datować na okres jego panowania do około 1220 r. Więc jeśli chodzi o koniec późnej daty, nie można go przesunąć poniżej 1220 r. na podstawie pozabiblijnych wzmianek o Izraelu w Kanaanie.

Pod koniec naszej sesji klasowej rozpocząłem dyskusję na temat wczesnej daty — daty XVIII dynastii. I znowu pierwszy argument, który moim zdaniem jest najsilniejszy, a opiera się na tekście 1 Król. 6:1, czyli 480 lat po wyjściu z Egiptu, w czwartym roku panowania Salomona, zaczął budować świątynię. I tu masz czas. Możemy datować czwarty rok panowania Salomona na 966/967 – dodajmy 480 lat i otrzymamy wczesną datę na 1446 pne. Więc wrócilibyśmy do czasów Tutmozisa i Amenhotepa dla faraona ucisku i faraona Exodus.

Drugim argumentem, któremu się przyjrzelśmy, było to, że Totmes III był wielkim budowniczym o długiej żywotności. Wiemy, że przy swoich projektach budowlanych zatrudniał wielu ludzi. Wiemy również, że żył długo, co pasuje do chronologii długiego życia Mojżesza. Więc to jest drugi argument. Kiedyś mówiono, że nie ma dowodów na budowę XVIII dynastii w delcie Egiptu, ale w latach 90. znaleziono dowody na budowę XVIII dynastii w rejonie delty. Więc ten dowód obala ten argument.

Trzecim argumentem, któremu się przyjrzelśmy, który nie jest zbyt mocny, są odniesienia do Habiru w listach z Amarny, które są listami między państwami-miastami a królami w Kanaanie i egipskimi faraonami, które mówiły o atakach tych ludzi zwanych Habiru. Wtedy pojawia się pytanie: czy Habiru naprawdę są Hebrajczykami? Wielu

ludzi, którzy brzmiali bardzo podobnie, zostało zgrupowanych jako Habiru.

Wspomniałem w zeszłym tygodniu oświadczenie KA Kitchen, że Hebrajczycy mogli być Habiru, ale nie wszyscy Habiru są Hebrajczykami. Określenie „Habiru” wydaje się być bardziej utożsamiane z klasą społeczną niż z grupą etniczną. Wydawali się być koczowniczymi rodzajami ludzi, którzy wędrowali, osiedlali się od czasu do czasu i którzy mieli charakter najemników. Ale przez długi czas byli na całym Bliskim Wschodzie. Są nawet Habiru w Egipcie po odejściu Hebrajczyków. Tak więc cała kwestia nie jest do końca jasna, chociaż niektórzy próbowali wykorzystać ją jako poparcie dla wczesnej daty podboju, porównując Habiru z grupą ludności hebrajskiej.

4. Wczesna data Argument 4: Jericho – Kenyon kontra Bryant Wood

Jest jeszcze jeden dodatkowy argument, o którym chcę wspomnieć, który był czasami używany, ale ponownie, który nie jest całkowicie jasny ani niekwestionowany; i to jest argument z wykopalisk w Jerychu, mieście, które Jozue zdobył natychmiast po przekroczeniu rzeki Jordan i wejściu do ziemi Kanaan. Wykopaliska w tym miejscu mają długą historię. Początkowo wykopaliska prowadzili Niemcy na początku XX wieku, a później w latach trzydziestych XX wieku Anglik John Garstang. John Garstang doszedł do wniosku, że miasto zostało zniszczone około 1400 r. p.n.e. A jeśli spojrzysz na jego przypadek, można powiedzieć, że pasuje to do wczesnej daty — jeśli 1446 jest czasem Exodusu, zabierasz 40 lat na pustynię i przybywasz aż do czasów Kanaanu, około roku 1400. Tak więc po latach trzydziestych XX wieku panował pewien stopień konsensusu. Archeologia powiązała się z podbojem i dokładnie potwierdziła to, co mówi Biblia. Ale w latach 50. był inny angielski archeolog, Kathleen Kenyon. Kathleen Kenyon prowadziła tam wiele wykopalisk i doszła do wniosku, że poziom stanowiska, który Garstang przypisał czasowi podboju, został wykonany nieprawidłowo. Doszła do wniosku, że poziom ten był w rzeczywistości zniszczeniem około 2300 roku pne, na długo przed jakimkolwiek możliwym czasem, w którym Izraelici mogli być agentami tego zniszczenia. Potem powiedziała, że po zniszczeniu w 2300 roku pne miasto zostało odbudowane, a następnie ponownie zniszczone pod koniec środkowej epoki brązu.

Środkowa epoka brązu to lata 2000-1500. Powiedziała, że został ponownie zniszczony około 1580 roku, na krótko przed końcem środkowej epoki brązu. Byłoby to również przed podbojem Izraelitów na podstawie wczesnej daty, ale powiedziała, że później miejsce to było naprawdę puste. Nie było znaczących poziomów od 1500 do 1200. Tak więc jej praca wzbudziła wiele pytań dotyczących wniosków, do których doszedł Garstang. Następnie podniesiono pytanie, czy archeologia wspiera podbój Izraelitów prawie w dowolnym momencie, ponieważ do 1200 roku można by pomyśleć, że nawet wtedy doszłoby do bardziej znaczących zniszczeń na tym miejscu.

Rozdałem arkusz, który zawiera kserokopię krótkiego artykułu z Time Magazine, 5 marca 1990. Artykuł jest krótkim streszczeniem artykułu opublikowanego w BAR, czyli *Biblical Archaeology Review*, napisanego przez Bryanta G. Wooda, zatytułowanego: „Czy Izraelici zdobyli Jerycho?” Bryant Wood cofnął się do raportów opublikowanych przez Kathleen Kenyon na temat jej wykopalisk w Jerychu. Kathleen Kenyon, zanim Wood napisał swój artykuł, już dawno odeszła. Zmarła w 1978 roku. Żyła w latach 1906-1978. Była dyrektorem Brytyjskiej Szkoły Archeologicznej w Jerozolimie. Była oczywiście szanowanym uczonym. Opublikowała swoje odkrycia z wykopalisk, które przeprowadziła w Jerychu i wyciągnęła wnioski. Bryant Wood ponownie przejrzał swoje opublikowane raporty z wykopalisk i wykorzystała je do wyciągnięcia z dowodów innych wniosków niż te, które wyciągnęła Kathleen Kenyon. Więc jeśli spojrzysz na to streszczenie artykułu Bryanta Wooda ze streszczenia w Time Magazine, zauważysz, że na końcu tego pierwszego akapitu autor tego artykułu mówi: „Nieżyjąca już brytyjska archeolog Kathleen Kenyon ustaliła w latach 50. miasto rzeczywiście zostało zniszczone, stało się to około 1550 roku pne, jakieś sto pięćdziesiąt lat przed pojawieniem się Jozuego. Ale archeolog Bryant Wood, pisząc w marcowo-kwietniowym numerze *Biblical Archaeology Review*, twierdzi, że Kenyon się mylił. Opierając się na ponownej ocenie swoich badań, która została szczegółowo opublikowana dopiero niedawno, Wood twierdzi, że mury miasta mogły się zawalić w odpowiednim momencie, aby pasowało to do relacji biblijnej”. Myślę, że nie o to tu tak bardzo chodzi. Patrząc tylko, jakie dowody są, a jakich nie. Ale następny akapit — „Data

zniszczenia Jerycha przez Kenyon była oparta głównie na fakcie, że nie udało jej się znaleźć dekoracyjnej ceramiki, importowanej z Cypru, która była popularna w regionie około 1400 rpn. Zauważcie ponownie, że to są dowody negatywne. *Nie* znalazła czegoś, co nie znaczy, że coś *znalazła* – fakt, że czegoś nie znalazła – „Jego brak, rozumowała, oznaczał, że miasto już dawno stało się niezamieszkane. Ale Wood, ekspert od starożytnej ceramiki na Uniwersytecie w Toronto, twierdzi, że wykopaliska Kenyona prowadzono w biedniejszej części miasta, gdzie i tak nie byłoby drogiej importowanej ceramiki. I mówi, że inna ceramika, wykopana w Jerychu w latach trzydziestych XX wieku, była powszechna w 1400 rpn. Wchodzicie więc w dyskusję o dowodach i do pewnego stopnia w tej kwestii chodzi o brak dowodów. To, że go nie znalazłeś, oznacza, że go tam nie było? Było tego dużo, czego nie znaleziono. Podaje inne powody, aby dojść do wniosku, że został zniszczony około 1400 rpn. Jeśli spojrzysz na trzecią kolumnę, drugi akapit, mówi o datowaniu radiowęglowym, ale na końcu „Egipskie amulety znalezione w grobach w Jerychu mogą być datowane na około 1400 rpn”. Wygląda więc na to, że rzeczywiście był zamieszkany około 1400 roku. Wood mówi: „Wygląda na to, że biblijne historie są poprawne”. Więc ta dyskusja naprawdę trwa.

Mógłbym powiedzieć, że wrócimy do tego, kiedy spojrzymy na Księgę Jozuego we wczesnych rozdziałach, gdzie jest mowa o datowaniu Jerycha. Przyjrzymy się temu trochę bardziej szczegółowo. Ale chcę wspomnieć, że większość materiałów z późnej epoki brązu (1500-1200 rpn) z kopca Jerycha została usunięta przez erozję i po prostu wydobyte, co było tam przez ludzi, a także prace archeologiczne na kopcu. Zwłaszcza pierwsi Niemcy, którzy naruszyli kopiec i nie mieli metod, które mamy dzisiaj, aby wszystko zgłosić i zrobić zdjęcia wszystkiego; a wiele z tego kopca z późnej epoki brązu zniknęło i nigdy nie zostanie odzyskane. Myślę więc, że trudno będzie wyciągać wnioski na podstawie zniszczenia Jerycha. Ale jeśli zgadzasz się z pierwotnymi wnioskami Johna Garstanga, a następnie z wnioskami Bryanta G. Wooda wyciągniętymi z raportów Katherine Kenyon, dochodzisz do daty podboju Jerycha w 1400 r., co pasuje do wczesnej daty Exodusu.

Więc to są argumenty przemawiające za wczesną i późną datą wyjścia z Egiptu.

Myślę, że widać, że moglibyśmy spędzić dużo czasu nad każdym z nich o wiele bardziej szczegółowo. Nie wydaje mi się jednak, aby poświęcanie na to czasu na tym kursie było wystarczające. Myślę, że z tego, co powiedzieliśmy, widać, że to będzie ciągła dyskusja, ale nie sądzę, by istniały rozstrzygające argumenty po którejkolwiek ze stron. Ale dyskusja będzie trwała.

5. Analiza daty Exodusu dokonana przez Vannoya

Chcę tylko wspomnieć o kilku rzeczach, które przynajmniej w moim umyśle ważą bilans dowodów w kierunku wcześniejszego zakończenia randki. Wydaje mi się, że był to raczej XVIII dynastia niż dziewiętnasta — i kilka uwag na ten temat. Przede wszystkim chcę zaznaczyć, że chronologię okresu sędziowskiego znacznie trudniej pogodzić z datą późną niż z datą wczesną. A powodem tego jest to, że jeśli weźmiesz późną datę, powiedzmy 1290 na Exodus, 966 na czwarty rok panowania Salomona — masz tylko 324 lata do przepracowania — 324 lata. Jeśli chodzi o późną datę, między czasem wyjścia z Egiptu są 324 lata — 1290 do 966 pne. Jeśli weźmiesz wczesną datę, 1446 do 966, masz 480 lat. Jeśli spojrzysz na Księgę Sędziów i zsumujesz wszystkie odniesienia chronologiczne w tej księdze — czasy ucisku i cykle odpoczynku, otrzymasz w sumie 410 lat. Następnie musisz dodać do tego czas od Heliego do czwartego roku Salomona — Heli był sędzią na początku 1 Księgi Samuela — więc masz Heliego, masz Saula, masz Dawida i przechodzisz do Salomona. To kolejne 116 lat minimalnie — trzeba dodać lata tułaczki po pustyni — jest jeszcze 40 lat. Musisz dodać czas Jozuego po czasie podboju. Więc cała księga Jozuego, powiedzmy, dodaje kolejne dziesięć lat. Co tam dostajesz? Masz 576 lat. Teraz oczywiście prawdziwym problemem są te chronologiczne liczby w Księdze Sędziów. Czasy ucisku i odpoczynku musiały nakładać się na siebie i musiało być więcej regionalnych czasów sytuacji niż krajowych; i to jest w porządku. Jeśli masz 576 lat, to też nie pasuje do 480 lat; nawet przy wczesnej dacie Exodusu musicie się pokrywać. Musisz skompresować. Chodzi mi o to, że o wiele trudniej jest skompresować tę liczbę 576 do 324 niż do 480. Wydaje mi się więc, że chronologia w

Księdze Sędziów raczej wskazuje raczej na wczesną datę wyjścia z Egiptu niż na późną datę Exodus.

Drugi komentarz. Jednym z argumentów przemawiających za późną datą, o której wspomnieliśmy, był stopień zniszczenia miast kananejskich pod koniec późnej epoki brązu, 1250-1200, jako dowód podboju izraelskiego w tym czasie. Ten argument jest coraz bardziej kwestionowany. O ilu miastach mówiono, że zostały zniszczone — wyraźnie zniszczone — i spalone? Tylko trzy, to wszystko — Jerycho, Aj i Chazor. Mówi, że w innych podbił i zabił ludzi, nie mówi, że zniszczył miasto. Więc ludzie zaczęli mówić o zmodyfikowanym podboju miast w tym sensie, że kiedy Izrael przystąpił do podboju, nie zniszczyli całkowicie tych miast. Przybyli i osiedlili się w tych miastach i mieszkali tam, chociaż zabijali mieszkańców. Ale nie powinniśmy szukać poziomów zniszczenia we wszystkich tych miastach. Zatem pytanie brzmi: kim byli agenci zniszczenia od 1250 do 1200? Wszystko, co możesz zrobić, to spekulować. Jeśli cofniesz się do dziewiętnastej ^{dynastii}, Merneptah – to ten, który miał inskrypcję o tym, że Izrael był w ziemi Kanaan – mówi o najazdach na ziemię Kanaan. Może niektóre miasta zostały zniszczone przez Mereptaha ? Około roku 1200 nastąpił atak na Egipt tak zwanych ludów morskich, z których większość pochodziła z Krety. Te Ludy Morskie zostały odparte przez Egipcjan. Innymi słowy, Egipcjanie ich zmusili. Przybyli więc i osiedlili się na południowym wybrzeżu ziemi Kanaan w rejonie Gazy i nadbrzeżnej równiny. Stali się Filistynami. Teraz oczywiście wiemy, że Filistyni byli problemem Izraela w czasach Sędziów. Ale to było około 1200 rpn. Być może Filistyni byli agentami zniszczenia, kiedy przybyli i osiedlili się tam, gdzie były niektóre z tych miast. Być może niektóre z tych miejsc zostały zniszczone przez Izraelitów w walkach z Kananejczykami w okresie sędziów. Trudno powiedzieć, ale nie sądzę, że można powiedzieć, że poziom zniszczenia tych miast od 1250 do 1200 jest koniecznym silnym argumentem za późną datą Exodusu. Dlatego jest to coraz częściej kwestionowane.

Jeśli spojrzysz na przykład na Chazor, jedno z miejsc, o którym mówi się, że zostało zniszczone przez Jozuego, poziom zniszczenia w Chazor był 1400, 1300 i 1230. Teraz często argumentuje się, że ten poziom zniszczenia 1230 jest podczas czas podboju

Izraela. Ale to nie jedyny poziom zniszczenia w Hazor. Wchodzisz na te poziomy zniszczenia i nie ma żadnych drogowskazów mówiących, że to miasto zostało zniszczone przez kogokolwiek – to pytanie otwarte.

Teraz jeszcze jeden komentarz na ten temat i tutaj sprawa się naprawdę komplikuje. W twojej bibliografii jest wymieniona książka autorstwa Johna Bimsona, zatytułowana *Re-dating the Exodus and the Conquest*. John Bimson napisał obszernie omówienie tego, w którym wdaje się w bardzo techniczne argumenty, ale celem jego argumentu jest zmiana datowania okresu archeologicznego dla Exodusu. Mam tam na głowie tradycyjny sposób datowania okresów archeologicznych, a sposób ustalania okresów jest sam w sobie złożoną sprawą. Twierdzi jednak, że środkowa epoka brązu, która tradycyjnie kończy się na 1500 r., powinna zostać przesunięta bliżej 1400 r. Dlatego chce, aby data końca środkowej epoki brązu została obniżona o około sto lat. Teraz w wielu z tych miejsc istnieją poziomy zniszczenia pod koniec środkowej epoki brązu, a jeśli obniżysz datę środkowej epoki brązu do 1400 roku, to te poziomy zniszczenia pod koniec środkowej epoki brązu zostaną przesunięte do 1400 roku. W ten sposób nawet data zniszczenia Jerycha przez Kathleen Kenyon na rok 1530 będzie sięgać XV wieku. To jest ciągła dyskusja i argument.

6. Wnioski za Allanem MacRae

Myślę, że podsumowując, jeśli spojrzysz na swoje cytaty, strona 7, środek strony, aż do samego dołu, z eseju założyciela tej instytucji, Allana MacRae, w kwestii daty Exodusu. Nie zamierzam czytać tych akapitów, ale przejdę do jego ostatniego akapitu na stronie 8, mówi: „The argumenty Jak Do jakiś wczesny Lub późno data z the Exodus często wydaje się Do Być dany W the sposób z A prawnik określony Do udowodnić A konkretny punkt, raczej niż z A badacz szukanie Do światło W zamówienie Do określić coś To Jest nie już znany. Niektóre nowy odkrycie móc robić the materiał absolutnie finał, Ale w górę Do the obecny To musieć Być uważany za A pytanie NA Który My Do nie już Posiadać wystarczający światło.” Napisał to wiele lat temu. Nie sądzę, aby ta sytuacja zmieniła się diametralnie od tamtego czasu. Jeśli już, myślę, że dowody są

silniejsze dla wcześniejszego zawarcia daty dzisiaj. Myślę, że to, o co walczy, to właściwa metodologia i mentalne nastawienie do tego typu zagadnień. Myślę, że on ma rację. Powinniśmy szukać informacji, które mogą pomóc w wyjaśnieniu obrazu, a nie wszczynać krucjatę, że jeśli nie zgadzasz się z wcześniejszą datą Exodusu, którą sugerują niektórzy ludzie, to tak naprawdę nie traktujesz Biblii poważnie, ponieważ 1 Król. 6:1 mówi: „480 lat po wyjściu z Egiptu był czwarty rok panowania Salomona”, „dowodząc” wczesnej daty 1446. Są tacy ludzie. Myślę, że podejście MacRae jest właściwym podejściem, biorąc pod uwagę dowody.

C. Ucisk w Księdze Wyjścia 1:1-2:25

W porządku, przejdźmy do C, czyli ucisku w Księdze Wyjścia 1:1-2:25, i przejdziemy do tekstu biblijnego. Jeśli spojrzysz na ucisk w tych dwóch pierwszych rozdziałach Księgi Wyjścia, a także w rozdziale 5, w odniesieniu do robienia cegieł ze słomy lub bez, myślę, że widzisz, że było kilka faz ucisku w pewnym okresie czasu. Powodem, dla którego Egipcjanie uważali, że powinni zatrudnić Izraelitów, było ich pomnożenie i liczebność.

1. Księga Wyjścia 1:7-10 Ucisk W rozdziale 1, wersecie 7, czytamy: „Izraelici byli płodni i rozmnożyli się bardzo, i stali się bardzo liczni, tak że kraj się nimi napełnił”. To, co mówi nam to stwierdzenie, potwierdza to, co działo się od ostatnich rozdziałów Księgi Rodzaju — jeśli spojrzymy na Księgę Rodzaju 47:27 — kiedy bracia Józefa i jego ojciec w końcu podążyli za nim do Egiptu i osiedlili się, czytamy: „Izraelici osiedlili się w Egipt, w regionie Goszen. Nabyli tam posiadłości i byli płodni, i bardzo się rozmnożyli”. Więc już w czasach Józefa mówi wam, że Izraelici wzrastali. Między końcem Księgi Rodzaju a początkiem Księgi Wyjścia upłynęło 480 lat.

W 1:7 Księgi Wyjścia jest powiedziane, że stają się oni niezwykle liczni. Tak więc faraon mówi w wersecie 10: „Chodźcie, musimy postępować z nimi sprytnie, bo inaczej staną się jeszcze liczniejsi. A jeśli wybuchnie wojna, przyłączą się do naszych wrogów, będą walczyć przeciwko nam i opuszczą kraj”. Myślę, że interesujące jest to, że oni naprawdę nie chcą, żeby opuszczali kraj; chcą, żeby tam zostali. Chcą ich eksploatować,

wykorzystywać i czerpać korzyści z ich obecności, ale chcą je kontrolować. Postanawiają więc umieścić nad nimi panów niewolników — werset 11. Umieścili nad nimi panów niewolników, aby uciskali ich pracą przymusową. I to jest pierwsza faza, można powiedzieć, ucisku lub niewoli.

Niektórzy twierdzą, że ten ucisk jest pierwszym przykładem antysemityzmu w historii ludzkości – czymś, co trwa od tamtego dnia do dzisiaj. To niezwykle, że wydaje się, że jest to coś, co wciąż jest z nami. Możesz tak powiedzieć, ale myślę, że jest coś więcej – coś głębszego i mającego większe znaczenie niż tylko antysemityzm. Myślę, że korzeń tego, co tu znajdziesz, jest wyrazem czegoś zakorzenionego w Księdze Rodzaju 3:15, czyli po upadku człowieka w grzech, Bóg mówi, że będzie konflikt między nasieniem kobiety a nasieniem węża – Szatanem . Macie królestwo Boże w opozycji do królestwa szatana. Masz dwa królestwa, które ścierają się ze sobą i są sobie wrogie. Oto przejaw tej wrogości między tymi dwoma narodami. Tak więc pierwszym krokiem tej pierwszej fazy jest nałożenie niewolników na Izraelitów, aby ich dotknęli, aby nie stali się zbyt liczni lub potężni, aby mogli stać się zagrożeniem dla własnego bezpieczeństwa Egiptu, stając po stronie wroga Egiptu.

2. Księga Wyjścia 1:12-14 Ciężka praca Ale problem polega na tym, że gdy tylko to zrobią, co się stanie? Werset 12: „Im bardziej byli uciskani, tym bardziej się rozmnażali i rozprzestrzeniaли”. Ucisk nie zadziałał, więc Egipcjanie zaczęli się bać Izraelitów. No to co zrobili? Ten pierwszy etap ucisku ma drugi etap. Odwrócili się, by ich wychłostać. Uciskali ich bardziej. Werset 14: „Utrudniali sobie życie ciężką pracą, murem i zaprawą murarską, wszelkiego rodzaju pracami w polu. I przez całą swoją ciężką pracę Egipcjanie używali ich bezlitośnie”. Nasilili ucisk, mając nadzieję na kontrolowanie rozmnażania się Izraelitów. Więc czynią niewolę bardziej surową. Tak więc pierwsza faza to twarda niewola w dwóch krokach.

3. Wyjścia 1:16-18 Zabijanie dzieci płci męskiej – położne

Ale to nie działa, więc jest druga faza ucisku i to jest zabijanie dzieci płci męskiej.

Znowu masz dwa kroki. Pierwszy krok jest w wersecie 16, gdzie faraon mówi hebrajskim położnym: „Kiedy będziecie pomagać kobietom hebrajskim przy porodzie i będziecie obserwować te na stołkach porodowych, jeśli to będzie chłopiec, zabijcie go; ale jeśli to dziewczynka, niech żyje”. Przynajmniej tam myśleli, że mogą kontrolować metodę groźby militarnej, zabijając samców. Ale znowu jest to frustrujące, ponieważ hebrajskie położne nie współpracują. W następnym wersecie czytamy: „Akuszerki bały się Boga i nie uczyniły tego, co im rozkazał król Egiptu, ale pozostawiły chłopców przy życiu”. Więc masz drugi krok i zamiast położnych poinstruowanych, by zabijały dzieci płci męskiej Hebrajczyków, czytasz w wersecie 18, że Król wezwał i zapytał je dlaczego.

4. Księga Wyjścia 1:22 – Dzieci płci męskiej do Nilu Następnie w wersecie 22 faraon wydał rozkaz całemu swemu ludowi: każdego chłopca, który się urodzi, należy wrzucić do Nilu. Tak więc w Księdze Wyjścia 1:22 nakaz zabicia wszystkich dzieci płci męskiej został rozszerzony na cały naród egipski, aby wrzucić każde dziecko płci męskiej do Nilu. Nie mówi wprost o każdym hebrajskim dziecku płci męskiej, ale myślę, że w tym kontekście właśnie to jest w centrum uwagi. Każde hebrajskie dziecko płci męskiej – wrzucić je do Nilu. Więc znowu dwa kroki. Nahum Sarna, który pisze komentarz do Księgi Wyjścia w Jewish Publication Society na temat Księgi Wyjścia, tak komentuje: „W obliczu nie do rozwiązania konfliktu między posłuszeństwem zdeprawowanemu prawu suwerena a wiernością wyższemu moralnemu prawu Bożemu, położne wybrały na korzyść transcendentny imperatyw moralności. Ich nieprzestrzeganie prawa nie zostało jednak publicznie ogłoszone, ale dokonane prywatnie z oczywistych względów ostrożnościowych”. Tyrania ta stanowi „pierwszy w historii odnotowany akt obywatelskiego nieposłuszeństwa w obronie imperatywu moralnego”. To interesujące stwierdzenie — „obywatelskie nieposłuszeństwo w obronie imperatywu moralnego”. Faraon mówi położnym: zabijcie wszystkie dzieci płci męskiej, a mówi, że boją się Boga. Nie uczynili tego, co im rozkazał król Egiptu; pozwolili chłopcom żyć. Dodaje, że mówi się, że były one uruchamiane przez bojaźń Bożą i pochwały często kojarzone z normami moralnego i etycznego postępowania — bojaźń Boża konotuje się z koncepcją Boga jako

tego, który stawia ludzkości wymagania moralne. Funkcjonuje jako ostateczne ograniczenie zła, a tym samym najwyższy bodziec do czynienia dobra. Bojaźń Boża — bodziec ku dobremu — ostateczna powściągliwość w zachowaniu. Pozbywasz się Boga i nie ma żadnych ograniczeń.

5. Odwrócenie – Mojżesz Ale zauważcie, co się tutaj dzieje: wszystkie te wysiłki są udaremnione, więc po tym nakazie dla wszystkich Egipcjan – wrzucie każde dziecko płci męskiej do Nilu – co się stanie? Narodził się Mojżesz i został włożony do tego kosza, a jego życie zostało zachowane, dorastał w domu faraona i ostatecznie stał się zbawicielem, który wyzwoli Izraela z niewoli egipskiej. Tak więc tekst podkreśla daremność wysiłków Egipcjan zmierzających do kontrolowania wśród nich Izraelitów.

6. Druga faza ucisku po powrocie Mojżesza – Cegły bez słomy Wspominam tutaj rozdział 5 jako kolejny rozdział, który jest częścią ucisku. Rozdział 5 Księgi Wyjścia jest po powrocie Mojżesza i prosi faraona o pozwolenie na pójście na pustynię i oddawanie czci Panu. Faraon nie udziela tego pozwolenia, ale co robi? W wersecie 6 rozdziału 5 czytamy: „Tego samego dnia faraon wydał taki rozkaz poganiaczom niewolników i nadzorcom ludu: „Nie będziecie już dostarczać ludowi słomy do wyrobu cegieł. Zamiast tego każ im zbierać własną słomę, ale wymagaj, aby robili taką samą liczbę cegieł jak poprzednio”. Najwyraźniej słoma była w jakiś sposób używana do wyrobu cegieł i była dostarczana; ale teraz, z powodu swojej prośby, faraon nasila ucisk, nie dostarczając słomy, mówiąc im, że muszą znaleźć własną słomę. Schodzisz do wersetu 12, gdzie czytamy. „Lud rozproszył się po całym Egipcie, aby zbierać ściernisko na słomę. Poganiacze niewolników naciskali na nich, mówiąc: „Wykonujcie pracę, jakiej wymaga od was każdy dzień, tak jak wtedy, gdy mieliście słomę”. a nadzorcy wyznaczeni przez poganiaczy niewolników faraona bili ich, mówiąc: „Dlaczego nie wykonaliście swojego przydziału tak samo jak poprzedniego dnia?”. Werset 18: „Nie otrzymacie słomy; musicz wyprodukować pełną ilość cegieł”. Koniec tego rozdziału mówi o tym, w jaki sposób ucisk został zaostrzony przez wstrzymywanie słomy — Izraelici byli zmuszani do

zdobywania własnej słomy, a czasami musieli używać ścierniska zamiast słomy. Rodzi to pytanie, jaką funkcję pełniła słoma w wytwarzaniu cegieł. Spójrz na dół strony 8 na stronę 11 na dole swoich cytatów. Zostało to zaczerpnięte z „The Relation of Archaeology to the Bible” Allana MacRae , gdzie omawia to i zwraca uwagę na to, że kiedyś uważano, że słoma była używana jako środek wiążący. Innymi słowy, jeśli masz długi kawałek słomy przechodzący przez cegłę, to w pewnym sensie trzyma glinę razem jako środek wiążący. Ale problem polegał na tym, jak w takim razie funkcjonował ściernisko? Jaki jest sens, jeśli nie możesz zdobyć długich pasm słomy? Jaki jest sens wkładania ścierniska w cegłę? Przytacza pewne eksperymenty naukowe, które wskazują, że umieszczenie materii organicznej w pewnych rodzajach gliny sprawia, że glina jest bardziej podatna na obróbkę, bardziej plastyczna dzięki jakiejś reakcji chemicznej. MacRae sugeruje, że Egipcjanie odkryli coś, czego być może nie rozumieli całej chemii, ale jeśli zmieszasz materię organiczną z gliną, łatwiej będzie uformować cegły z gliny, niż gdybyś nie miał materia organiczna. Jest to po prostu interesująca cecha uboczna trzeciego nasilenia ucisku Izraela.

7. Motyer o ucisku

Więc to wszystko jest pod uciskiem, Księga Wyjścia 1:1-2:25 i rozdział 5. Spójrz na swoje cytaty na stronie 11, na dole strony. J. Motyer , który opublikował wykłady zatytułowane *Teologia Przymierza Starego Testamentu* , wypowiada się na temat tego ucisku. Mówi: „ Nawet więcej istotne niż the rzeczywisty występowanie z the słowo 'przymierze' Jest the sytuacja W Który the książka z Exodus Jest ustawić. I Posiadać już wspomniany the ludobójczy impulsy z Faraon. Ten Jest the treść z rozdział 1: the król z the świat, Faraon, miał określony NA the zupełny zniszczenie z Ten ludzie." Teraz nie sądzę, aby faraon był zdecydowany na całkowite zniszczenie. Myślę, że chciał ich kontrolować. Ale nie sądzę, żeby to naprawdę miało wpływ na jego punkt widzenia. Mówi: „ Mały zrobił On wiedzieć To On był W Ten sposób wyzywający the obietnica To Bóg miał zrobiony Do Abrahamie, W Inny słowa the bardzo fundamentalny rzeczywistość o the ludzie z Izrael. Dla Na the początek z Boże interesy z Abramem, Jak

On Następnie był W rozdział 12, Tam był the obietnica z the ochrona z Abrama I jego potomkowie . Bóg powiedział 'I będzie błogosławić te Kto błogosławić Ty, I jego Kto pomstowanie Ty I będzie przekleństwo.' Faraon, W związku z tym, Wszystko niezamierzony był ustawienie samego siebie w górę Do wyzwanie the przymierze. Gdy jego przymierze był zakwestionowane Bóg Róża Do bronić To." Uciskał dokładnie tych ludzi, o których Bóg powiedział: „Kto wam błogosławi, ja będę błogosławił; kto was przeklina, tego ja przeklnę”. “ Dlatego Zarówno jego słownictwo I Również jego własny wybrany ustawienie głosić Do nas To the książka z Exodus Jest the kontynuacja z the przymierze narracja." Innymi słowy, ta obietnica, którą Bóg dał Abrahamowi, że Bóg wzbudzi nasienie przez Abrahama, że naród wyjdzie z Abrahama i że On pobłogosławi ten naród, który trwa. Jest to wciąż bardzo aktualne w całej tej interakcji między Egipcjanami a Izraelitami we wczesnych rozdziałach Księgi Wyjścia.

D. Wybawiciel – Mojżesz – Wyjścia 3:1-7:13

Przejdźmy do D , „Wybawiciel – Wyjścia 3:1 do 7:13”. Oczywiście wybawicielem jest Mojżesz, który rodzi się zaraz po tej końcowej fazie zabijania męskiego pokolenia pod koniec rozdziału 1. Rozdział 2, Mojżesz rodzi się i zostaje przywódcą, który wyzwala Izrael z Egiptu. Mojżesz jest z pewnością jedną z największych postaci całej Biblii; kiedy myślimy o wielkich postaciach biblijnych, myślimy o Mojżeszu, Abrahamie, Dawidzie i Chrystusie w Nowym Testamencie. Ale jest jedną z wielkich osobistości całej historii ludzkości. Myślę, że nie ma co do tego wątpliwości. Jego historyczność – to znaczy jego rzeczywiste istnienie jako osoby historycznej w kontekście historycznym, w którym osadzone są te narracje – powiedziałbym, że jest dziś ogólnie akceptowana, ale nie całkowicie. Nadal istnieją krytycy Biblii, którzy kwestionują, czy Mojżesz był prawdziwą postacią historyczną, czy też jakimś legendarnym lub mitycznym stworzeniem ze starożytnych baśni. John Van Seters, który jest bardzo aktywnym znawcą Starego Testamentu, napisał wiele książek. Jego artykuł w *Encyclopedia of Religion* on Moses, opublikowany w 1987 roku, mówi: „Poszukiwanie historycznego Mojżesza jest daremne. Teraz należy tylko do legendy”.

Innymi słowy, jest przykład kogoś, kto uważa, że Mojżesz nigdy nie żył. Niemieccy uczeni, Martin Noth i Gerhard von Rad, napisali światową historię Izraela i przypisują Mojżeszowi stosunkowo niewielką rolę. Uważają, że Izrael nie miał ludu w masowym exodusie, który przybył do ziemi Kanaan. Więc masz wokół siebie tego rodzaju negatywnych krytyków.

Ale jeśli spojrzysz na swoje cytaty na stronie 12, drugi wpis pochodzi z trzeciego wydania książki Johna Brighta *The Historia Izraela*. John Bright był uczniem WF Albrighta, który napisał standardowy tekst o historii Izraela. Zwróć uwagę, co mówi: „Chociaż nic nie wiemy o jego karierze, z wyjątkiem tego, co mówi nam Biblia” – innymi słowy, nie ma żadnych pozabiblijnych odniesień do Mojżesza. To jeden z powodów, dla których jego istnienie jest kwestionowane ... Detale z Który My Posiadać NIE oznacza z testowanie, Tam Móc Być NIE wątpliwość To On był, Jak the Biblia przedstawia jego, the Świetnie założyciel z Izraela wiara. Próbowanie Do zmniejszyć jego Czy niezwykle nieprzekonywający. The wydarzenia z Exodus I Synaj wymagać A Świetnie osobowość za nimi. I A wiara Jak unikalny Jak Izraela żądania A założyciel Jak pewno Jak robi Chrześcijaństwo — lub Islam, Do To materiał. Do zaprzeczyć To rola Do Mojżesz zrobiłbym siła nas Do wysunąć jako postulat inny osoba z the To samo nazwa! „W rzeczywistości wiemy całkiem sporo o życiu Mojżesza – co prawda w całości na podstawie zapisów biblijnych. Ale dlaczego zapis biblijny miałby zostać zdyskwalifikowany jako źródło informacji o życiu poszczególnych Izraelitów w czasach Mojżesza? Natkniemy się na całkiem sporo materiału, gdy będziemy robić postępy w sprawie Mojżesza.

Myślę, że jeśli chodzi o jego znaczenie lub ważność, Vos ujął to całkiem dobrze, ponownie na stronie 12 twoich cytatów, gdzie patrzy na Mojżesza zarówno retrospektywnie, jak i perspektywicznie. Mówi: „Za jeden rzecz On był, retrospektywnie uważany za, instrumentalny W przynoszący the Świetnie patriarchalny obietnice Do jakiś w początkowym stadium spełnienie, Na najmniej W ich zewnętrzny, tymczasowy wcielenie. Izrael stał się W prawda A Świetnie naród, I Ten był należny nie wyłącznie Do ich szybki zwiększyć; the organizacja otrzymane Poprzez Mojżesz włączony ich Do

osiągać krajowy konsekwencja. Mojżesz podobnie prowadzony ich Do the granica z the obiecał ziemia ”. To jest Jerycho w ziemi Kanaan. Mojżesz podszedł dokładnie do krawędzi wejścia do ziemi obiecanej, spojrzał w poprzek i zobaczył ją, ale tak naprawdę nie wszedł. Tak więc retrospektywnie Mojżesz doprowadza patriarchalne obietnice do początkowego spełnienia. Mojżesz zajmuje dominujące miejsce w religijnym rozwoju Starego Testamentu.

On również jest umieszczony nie tylko na czele sukcesji proroków, ale nad nimi z góry. Nie było takiego proroka jak Mojżesz. Był nie tylko prorokiem, ale największym ze wszystkich proroków. Jego władza rozciąga się na kolejne wieki. Późniejsi prorocy nie stworzyli niczego nowego, chociaż przepowiadali pewne rzeczy. Późniejsi prorocy wzywają Izrael z powrotem do fundamentów, które założył Mojżesz. Teraz rozmawiają o tym, czego Bóg dokona w przyszłości, poza ich czasem. Ale zasadniczo wzywają Izrael z powrotem do jego mojszeszowych podstaw. Vos mówi dalej: „ To Jest PRAWDA, Mojżesz Móc Być skoordynowane z the prorocy. Niemniej jednak the prorocy sobie Czy Wyraźnie świadomy z the unikalny pozycja z Mojżesz. Oni umieścić jego praca nie Więc dużo NA A linia z ich własny, Jak z the zdumiewający eschatologiczny praca z Jehowa Do jego ludzie oczekiwany W the końcowy dni. Według Do Liczby 12:7, Mojżesz był ustawić nad Wszystko Boże dom. To Jest całkowicie W konserwacja z Ten spodziewany import z Mojżesz I jego praca, To jego postać nabywa typowy proporcje Do jakiś niezwykle stopień. On móc Być odpowiednio zwany the Odkupiciel z the Stary Testament. I oczywiście w tym sensie nie może się doczekać Chrystusa. “ Prawie Wszystko the warunki W używać Do the odkupienie z the Nowy Testament Móc Być wyśledzone z powrotem Do jego czas.” Nie będziemy tego rozpracowywać z jego narodzinami, ale jego odkupienie było z pewnością bardzo znaczącym wydarzeniem w kontekście tego, co dzieje się w Exodusie w ziemi egipskiej. Oto kilka komentarzy na temat Mojżesza.

E. Plagi, Wyjścia 7:14-11:10 Przejdźmy do E, „Plagi, Wyjścia 7:14-11:10”.

Mógłbym wspomnieć — plagi są również opisane w poetyckich narracjach w Psalmie

78:43-51 i Psalmie 105:27-36. Są to historyczne Psalmy, które sięgają wstecz w poetyckiej formie, rejestrując wydarzenia z historii Izraela. Oczywiście Exodus był znaczącym wydarzeniem, które doprowadziło do powstania Izraela. Powszechnie nazywa się te serie cudownych wydarzeń, które doprowadziły do uwolnienia Izraelitów z niewoli przez faraona, jako „plagi”; jest to termin używany w tekście biblijnym. Jeśli spojrzysz na 9:14, przeczytasz: „W tym czasie ześlę całą siłę moich plag na ciebie i na twoich urzędników i na twój lud”. Pełna siła moich plag — to słowo pochodzi od *nagah*. Ale częściej te „plagi” są określane w tekście biblijnym jako znaki lub cuda. Znaki *nie istnieją*, a cudem jest *mofet*. NIV w interesujący sposób tłumaczy ten „cud” czasami jako „cud”. Ale „znaki i cuda” są używane częściej niż „plagi” na określenie tej serii boskich interwencji, które doprowadziły do wyjścia z Egiptu. I myślę, że język — znaki i cuda — jest pomocny, ponieważ daje nam lepszy wgląd w znaczenie i intencje tych wydarzeń. Kiedy pytasz, co Bóg robił i jaki był jego zamiar, sprowadzając te serie wydarzeń na Egipcjan i Izraelitów, myślę, że musisz zacząć od przyjrzenia się prośbie Mojżesza skierowanej do faraona: „Niech Izraelici pójdą na pustynię i oddają pokłon”. W rozdziale 5, kilka pierwszych wersetów, czytamy: „Mojżesz i Aaron udali się do faraona i tak właśnie uczynił Jahwe” – NIV mówi PAN lub Jahwe – imię własne bóstwa Izraela, być może nie wiemy, jak to wymawia się: „Tak mówi Jahwe, Bóg Izraela: Wypuść mój lud, aby poszedł i oddawał cześć Bogu na pustyni”. Jaka jest odpowiedź faraona? „Kim jest Jahwe, żebym miał być mu posłuszny i wypuścić Izraela? Nie znam Jahwe! I nie wypuszczę Izraela!”

Jeśli przejdiesz do rozdziału 7:3, tam Pan mówi: „Zatwardzę serce faraona i chociaż mnożę swoje cudowne znaki i cuda w Egipcie, nie usłucha was. Wtedy położę swoją rękę na Egipcie z potężnymi aktami sądu. Wyprowadzę mój oddział, mój lud, Izraelitów, i poznają Egipcjanie, że ja jestem Jehowa, kiedy wyciągnę rękę na Egipt i wyprowadzę z niego Izraelitów”. Innymi słowy, skąd ta seria znaków i cudów? Faraon powiedział: „Nie znam Jahwe. Dlaczego miałbym pozwolić ci odejść i oddać cześć Jahwe?” Te znaki i cuda są czynione, aby faraon wiedział, kim jest Jahwe – że istnieje i jest potężny. To staje się tematem, który naprawdę tutaj przewija się. Plagi są

odповідzią Jahwe na pytanie faraona w 5:2 — kim jest Jahwe? Nie znam Jahwe.

Patrzyliśmy na 7:5, teraz spójrzmy na 7:16 i 17: „Potem powiedz mu, faraonie: „Jahwe, Bóg Hebrajczyków, posłał mnie, abym ci powiedział: „Wypuść mój lud, aby oddał mi pokłon w pustynię, ale dotąd nie usłuchaliście”. Tak mówi Jahwe: „Po tym poznacie, że ja jestem Jahwe”.” Kim jest Jahwe? Nie znam Jahwe. Spójrz na 9:13 i następane. „Pan rzekł do Mojżesza: Wstań wcześnie rano, aby stanąć przed faraonem i powiedzieć mu: Tak mówi Jahwe, Bóg Hebrajczyków: Wypuść mój lud, aby oddał mi pokłon. W tym czasie ześlę całą moc moich plag na was, na wasz lud, na waszych urzędników”. Dlaczego? „Abyś wiedział, że na całej ziemi nie ma nikogo takiego jak ja”. Rozdział 9, werset 16: „Bo już mogłem wyciągnąć rękę i uderzyć ciebie i twój lud zarazą, która by cię zgładziła Ziemia.” Mógł to zrobić od razu. on nie. „Ale właśnie w tym celu was wzbudziłem, aby pokazać wam moją moc i aby moje imię było rozśławiane po całej ziemi”. Jahwe zamierza pokazać, kim jest i że jest potężny. Aby faraon nie mógł zrobić nic innego, jak uznać, że istnieje i że jest potężny. Spójrz na werset 27 rozdziału 9: „Faraon wezwał Mojżesza i Aarona. „Tym razem zgrzeszyłem”, powiedział, „Jahwe ma rację; Ja i moi ludzie jesteśmy w błędzie. Módlcie się do Jahwe, bo mamy dość, a ja was puszczę. Mojżesz odpowiedział: „Gdy wyjdę z miasta, wyciągnę ręce w modlitwie do Jahwe”. Grzmoty ustaną i gradu już nie będzie, abyście poznali, że ziemia należy do Jahwe. Ale wiem, że ty i twoi słudzy nadal nie będziecie się bać Pana Boga, Jahwe”. Tak więc plagi są demonstracją dla faraona istnienia i mocy Jahwe, ponieważ podczas pierwszego spotkania z Mojżeszem faraon powiedział, że nie wiedział kim jest Jahwe.

Ale to nie była tylko demonstracja dla Egipcjan, to także demonstracja dla Izraelitów. Spójrz na rozdział 10, kilka pierwszych wersetów: „Pan rzekł do Mojżesza: „Utwardziłem serce jego i jego sług, abym mógł dokonać wśród nich tych cudownych znaków i cudów, abyś mógł powiedzieć swoim dzieciom i swoim wnuków, jak surowo postępowałem z Egipcjanami i jak czyniłem wśród nich moje znaki, abyście poznali, że ja jestem Jehowa”. Więc nie tylko Egipcjanie mają się z tego uczyć, ale także Izraelici. Aby mogli doświadczyć istnienia Boga, mocy i przekazać to przyszłym pokoleniom, „abyście poznali, że ja jestem Jahwe”.

Spójrz na Powtórzonego Prawa 4:34, kiedy Mojżesz później komentuje to. Mówi: „Czy kiedykolwiek bóg próbował wybrać sobie jeden naród z drugiego narodu przez próby, przez znaki i cuda, przez wojnę, przez mocną rękę i wyciągnięte ramię, przez czyny wielkie i przerażające, jak wszyscy co Pan, Bóg twój, uczynił dla ciebie w Egipcie na twoich oczach?” Spójrz na werset 35. Cóż za uderzająca wypowiedź! „Pokazano ci te rzeczy”, dlaczego?, „abyś wiedział, że Jahwe jest Bogiem”. Poza nim nie ma innego. „Pokazano wam to, abyście poznali, że Jahwe jest Bogiem”. A potem to dodane stwierdzenie, uderzające w tym momencie objawienia Starego Testamentu, które jest jasne i proste, tak mocne stwierdzenie, jakie można znaleźć wszędzie: „Nie ma innego Boga”. Jest tylko jeden Bóg.

Izraelici tego potrzebowali. Jeśli cofniesz się do Księgi Wyjścia 5, na początku rozdziału 5 zadano faraonowi pytanie, faraon powiedział, że nie znam Jahwe, a potem był ucisk z cegły bez słomy. A Izraelici tego nie lubią, więc jeśli przejdiesz do końca rozdziału, zobaczysz w wersecie 21, ci brygadziści sił roboczych przychodzą do Mojżesza i Aarona i mówią: „Niech Pan spojrzy na was i osądzi was . Zrobiliście z nas smród dla faraona i jego sług i włożyliście w ich ręce miecz, aby nas zabili”. Mojżesz zwrócił się do Pana i modlił się: „Dlaczego sprowadziłeś nieszczęście na swój lud i nie wybawiłeś swojego ludu?” A w 6:9 „Mojżesz oznajmił to Izraelitom; nie usłuchali go z powodu zniechęcenia i niewoli”. Izraelici byli zniechęceni, a Pan zamierzał pokazać im swoje istnienie.

Mówimy o tych znakach i cudach, a „*ot*” to po hebrajsku słowo oznaczające znak . *Theological Wordbook of the Old Testament* (TWOT) mówi: „znak jest działaniem, wydarzeniem, dzięki któremu osoba rozpoznaje, uczy się, pamięta lub dostrzega autentyczność czegoś”. Oto, co się tutaj dzieje. Zarówno faraon, jak i Izrael dowiadują się o autentyczności Jahwe poprzez znaki i cuda.

1. Dziesięć plag Jest dziesięć plag. Są ułożone w trzy zestawy po trzy, których kulminacją jest dziesiąta plaga, czyli śmierć pierworodnych. Tak więc pierwszych dziewięć plag jest ułożonych w trzy grupy po trzy plagi, z których każda kończy się

śmiercią pierworodnych. Pierwsza plaga w każdej grupie — numery 1, 4 i 7 — jest wprowadzana przez ostrzeżenie przekazane faraonowi wczesnym rankiem, kiedy udał się nad Nil. I widzicie to w 7:15, gdzie jest napisane: „Idź rano do faraona, kiedy wychodzi na spacer. Poczekaj na brzegu Nilu, żeby się z nim spotkać”. W Księdze Wyjścia 8:20 czytamy: „Wtedy Pan powiedział do Mojżesza: Wstań wczesnie rano, aby stanąć przed faraonem, gdy idzie do wody, i powiedz mu”. I 9:13: „Pan rzekł do Mojżesza: Wstań wczesnie rano i powiedz faraonowi: Tak mówi Pan”. Otrzymujesz więc to samo za pierwszą plagę dla każdego z tych trzech zestawów.

Druga plaga w każdej grupie — 2, 5 i 8 — również została wprowadzona przez ostrzeżenie, ale została dostarczona faraonowi prawdopodobnie w jego pałacu, a nie nad Nilem. Znajdujesz to w 8:1, 9:1 i 10:1: „Pan rzekł do Mojżesza”. 9:1: „Pan powiedział do Mojżesza” i 10:1: „Pan powiedział do Mojżesza: idź do faraona, bo zatwardziłem jego serce”.

Wydaje się, że ostatnia plaga w każdej serii — 3, 6 i 9 — rozpoczęła się bez żadnego ostrzeżenia. W 8:16 czytamy: „Wtedy Pan rzekł do Mojżesza: Powiedz Aaronowi: Uderz proch ziemi w całą ziemię egipską, a cały proch ziemi zamieni się w komary”. bez wstępu, po prostu to robi. 9:8 - „Pan rzekł do Mojżesza: Weź garść sadzy z pieca i rzuć ją w powietrze, a obróci się w proch nad ziemią egipską. Wybuchną ropicjące czyraki. Więc po prostu to robi. I 10:21, „Wtedy Pan rzekł do Mojżesza: Wyciągnij rękę ku niebu, aby ciemność rozprzestrzeniła się na Egipt — ciemność, którą można odczuć. Mojżesz wyciągnął więc rękę i całkowita ciemność okryła cały Egipt”. Wydaje się więc, że istnieje struktura i wzór, gdy patrzymy na sposoby, w jakie te konflikty są zorganizowane.

Pierwsza plaga w każdym zestawie ma swój cel i już temu przyjrzelśmy się. W 7:17 celem jest: „Po tym poznacie, że ja jestem Jahwe”. 8:22: „W owym dniu inaczej postąpię z ziemią Goszen, w której mieszka mój lud, gdzie nie będzie na nich roju much. I poznacie, że jestem Panem” – znowu klauzula celu. I 9:14: „Ześlę całą moc moich plag na was i na wasz lud, abyście poznali, że na całej ziemi nie ma nikogo takiego jak ja”. Pierwsze trzy plagi — woda zamieniona w krew, żaby i wszy — przekonały magików i

czarowników Egiptu, że w tym, co się dzieje, kryje się coś więcej niż tylko magia. Bóg działał.

W 7:11, gdzie to wszystko się zaczyna, po tym, jak Pan powiedział Mojżeszowi i Aaronowi w wersecie 8: „Rzuć swoją laskę przed faraona, a zamieni się w węża”, robią to w wersecie 10, a wy czytacie w wersecie 11 „Faraon wezwał mędrców i czarowników Egiptu, którzy uczynili to samo za pomocą swoich tajemnych sztuk, każdy rzucił swoją laskę, która stała się wężem”. Więc w pewnym sensie powielili to, co zrobili Mojżesz i Aaron. Ale laska Aarona połknęła swoje laski. „Jednak serce faraona stało się twarde i nie chciał słuchać”. W 7:22, kiedy woda zamieniła się w krew, czytasz, że egipscy magowie zrobili to samo. Dlatego serce faraona stało się twarde. W 8:7, z żabami, „Magowie zrobili to samo ze swoimi tajemnymi sztukami. Sprawili, że żaby wyszły z ziemi egipskiej”. Ale kiedy dochodzisz do 8:18, z komarami, czytasz, jak magowie próbowali wytworzyć komary za pomocą swoich tajemnych sztuk, ale nie mogli. Komary były na ludziach i zwierzętach. Wtedy czarownicy powiedzieli faraonowi: „To jest palec Boży”. Ale serce faraona było twarde”. Więc po tych pierwszych trzech, egipscy magowie są przekonani, że działa coś o wiele potężniejszego niż zwykłe oszustwo.

2. Dyskryminacja Egipcjan i Izraelitów podczas plag Jeszcze jeden komentarz i zrobimy sobie przerwę, przy następnych sześciu plagach po tych pierwszych trzech, z możliwym wyjątkiem szarańczy, znajdziesz dyskryminację w skutkach plagi między Egipcjanie i Izraelici mieszkający w Goszen. Izraelitom oszczędzono skutków zarazy, podczas gdy Egipcjanom nie. Myślę, że celem tutaj jest bardzo jasne pokazanie, że Jahwe działa na rzecz swojego ludu. W 8:21-23 o muchach czytasz: „Jeżeli nie wypuścicie mojego ludu, ześlę roje much na was, na waszych urzędników i na wasz lud, i na wasze domy... Inaczej postąpię z ziemią Goszen, gdzie są moi ludzie. Nie będzie tam roju much”. Dlaczego? Ponownie: „Abyście poznali, że ja jestem Jahwe”, dokonam rozróżnienia między moim ludem a waszym ludem. Więc zaczynając od much, dostajesz to rozróżnienie i znajdujesz to w 8:21-23, z bydłem w 9:4, 6 i 7. Księga Wyjścia 9:4, „Pan uczynił rozróżnienie między żywym inwentarzem”. Masz z wrzodami w 9:11,

magowie nie mogli stanąć przed Mojżeszem z powodu wrzodów, które były na nich i na wszystkich Egipcjanach. Masz to z gradem w 9:26: „Jedynym miejscem, w którym nie padał grad, była ziemia Goszen, gdzie byli Izraelici”. Jak wspomniałem, nic nie mówi się o szarańczy w taki czy inny sposób. Ale o ciemności w 10:23 czytamy: „Nikt nie mógł widzieć nikogo innego, a jednak wszyscy Izraelici mieli światło w miejscach, w których mieszkali”. Z pewnością istniała więc dyskryminacja między Egipcjanami a Izraelitami, a być może także wśród szarańczy.

Transkrypcja Emily Lyle

Z grubsza zredagowany przez Teda Hildebrandta

Ostateczna edycja autorstwa Katie Ells

Ponownie opowiedziane przez Teda Hildebrandta